

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 1971-1972.

3 FEBRUARI 1972.

Voorstel van wet tot afschaffing van het hoofdstemvak voor de parlements- en provincieraadsverkiezingen.

TOELICHTING

Ons huidig kiesstelsel beschouwt de kiezer nog te veel als een onmondig kind.

Er is tot vervelens toe gezegd en geschreven dat de politieke opvoeding van het Belgische kiezerskorps er sinds vijftig jaar fel op is vooruitgegaan. Waarom zouden we uit deze onbetwistbare waarheid dan niet de voor de hand liggende conclusie trekken?

We komen daarmee direct waar we komen willen : het is vooral het hoofdvak dat in de verschillende kieswetten voorkomt, dat vinnig bekampt wordt door de openbare mening.

Men voert zeer terecht aan dat met het hoofdvak de vrije keuze van de kiezer tot een voorwerp van bespotting wordt gemaakt, en aan de kiesverenigingen, die de lijsten van de kandidaten der partijen opmaken, een oppermachtige positie wordt gegeven.

Men komt daarmee inderdaad tot een verminkt, ingekrompen en gedevalueerd kiesrecht van derde rang, en tot de dictatuur van de politieke clubs.

Za! men ons eens zeggen waarom het nog verder nodig is de Belgische kiezer, wiens politieke bekwaamheid in het Parlement zo hoog wordt geroemd, onder politieke voogdij te plaatsen, en het algemeen stemrecht dat als een grote overwinning wordt beschouwd, zodanig scheef te trekken dat het doel van dat stemrecht niet noodzakelijk wordt bereikt.

Waarom zouden de comités en kiesverenigingen, die geen wettelijk erkend bestaan hebben, nog verder moeten beslissen over de keuze van de volksvertegenwoordigers en senatoren?

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 1971-1972.

3 FEVRIER 1972.

Proposition de loi supprimant la case de tête pour les élections législatives et provinciales.

DEVELOPPEMENTS

Notre système électoral actuel a encore trop tendance à considérer l'électeur comme un enfant non émancipé.

Il a été dit et écrit à satiété que depuis cinquante ans l'éducation politique du corps électoral belge s'est considérablement développée. Pourquoi ne pas tirer la conclusion qui s'impose de cette vérité indiscutable?

Ceci nous amène directement au point où nous voulions en venir : c'est surtout la case de tête prévue par nos diverses lois électorales qui est violemment combattue par l'opinion publique.

C'est avec raison qu'il est dit que la case de tête rend dérisoire le choix de l'électeur et confère aux associations électorales, qui dressent les listes des candidats des partis, un pouvoir absolu.

En effet, l'on aboutit ainsi à un droit de vote amputé de troisième ordre, restreint et dévalué, et à la dictature des clubs politiques.

Que l'on nous dise pourquoi il reste encore nécessaire de maintenir sous tutelle politique l'électeur belge, dont le Parlement loue hautement la maturité politique, et pourquoi il faudrait fausser de la sorte le suffrage universel, considéré pourtant comme une grande victoire, au point que le but de ce suffrage universel n'est pas nécessairement atteint.

Pourquoi faudrait-il que les comités et les associations électorales, sans existence légale aucune, continuent pratiquement à décider du choix des députés et des sénateurs?

Het komt ons voor dat de partijen alleen het recht zouden moeten hebben de kandidatenlijsten voor te dragen, maar dat zij niet de volgorde van de kandidaten hebben op te maken.

Dat is het werk van de kiezer en van hem alleen.

Men zal wel argumenteren, dat de afschaffing van het hoofdvak meebrengt dat een aantal bevoegde en verdienstelijke leden, die hun « populariteit » niet hebben verzorgd, uit het Parlement zouden kunnen verdwijnen. En dat het behoud van het hoofdvak precies tot doel of gevolg heeft hen niet te laten verloren gaan voor het Parlement.

Het coöpteren in de Senaat zou precies dat doel moeten hebben. En wat zien wij in feite bij de verkiezing van de door de Senaat benoemde senatoren gebeuren? Wordt deze op zichzelf zo goede regeling niet gebruikt om bij de verkiezingen door de mand gevallen kandidaten op te vissen en de ambities van een of ander mogelijk gevaarlijke vrij-schutter te voldoen?

Wij kunnen ons niet voorstellen dat kiesverenigingen en politieke comités beter en onbaatzuchtiger zouden optreden dan de leden van de Senaat.

Daarom stellen wij voor het hoofdvak zonder meer af te schaffen.

De h. Hilaire Lahaye diende reeds op 11 decemebr 1951 hetzelfde voorstel in. Het kwam er niet door. Hij diende het herhaaldelijk opnieuw in, maar met even weinig succes (zie Gedr. St. Senaat, n° 74, d.d. 12 januari 1965).

Wij geloven dat zich de laatste tijd een verandering heeft voltrokken in de geestgesteldheid van vele senatoren en hopen derhalve dat ons voorstel eindelijk goedgekeurd zal worden.

*
**

VOORSTEL VAN WET

ARTIKEL 1.

Voor de parlements- en provincieraadsverkiezingen wordt het stemvakje boven elk van de volledige of onvolledige lijsten en boven elk van de namen der alleenstaande kandidaten afgeschaft.

ART. 2.

Voor de parlements- en provincieraadsverkiezingen worden de kandidaten van een lijst op het stembiljet gebracht niet naar de orde waarin zij op de voordracht staan, doch naar alfabetische volgorde.

ART. 3.

Voor de parlementsverkiezingen worden, in geval van verkiezing zonder strijd, de kandidaat-opvolgers verklaard te zijn : eerste, tweede, derde opvolger, enz., naar de volgorde waarin zij op de voordracht staan.

Il nous semble que les partis ne devraient avoir que le droit de présenter la liste des candidats, sans pour cela pouvoir en fixer l'ordre de présentation.

C'est là le rôle sans partage de l'électeur.

On dira bien que la suppression de la case de tête aura pour effet d'écarter du Parlement un certain nombre de membres pleins de compétence et de mérite, qui ne se sont pas souciés de leur « popularité ». Et l'on dira que le but ou la conséquence du maintien de la case de tête est précisément de ne pas exposer le Parlement à les perdre.

C'est la cooptation au Sénat qui devrait, précisément, réaliser le même but. Et, en fait, que voyons-nous lors de l'élection des sénateurs nommés par le Sénat? Ce système, excellent en lui-même, n'est-il pas souvent employé pour repêcher les candidats évincés et pour satisfaire les ambitions de l'un ou l'autre franc-tireur peut-être dangereux?

Nous ne concevons pas que des associations électorales et des comités politiques pussent agir de meilleure façon ni avec plus de désintéressement que les membres du Sénat.

C'est pourquoi nous proposons la suppression pure et simple de la case de tête.

M. Hilaire Lahaye a déposé une proposition de loi identique dès le 11 décembre 1951. Elle ne put aboutir. Il redéposa plusieurs fois sa proposition sans rencontrer un meilleur accueil (voir document du Sénat n° 74 du 12 janvier 1965).

Nous croyons que, ces derniers temps, un changement dans l'esprit de beaucoup de sénateurs s'est opéré et nous espérons dès lors que l'actuelle proposition pourra enfin être votée.

J.-P. GILLET.

*
**

PROPOSITION DE LOI

ARTICLE 1er.

Pour les élections législatives et provinciales, la case de vote est supprimée en tête de chacune des listes complètes ou incomplètes et en tête de chacun des noms des candidats isolés.

ART. 2.

Pour les élections législatives et provinciales, les candidats d'une liste ne figurent pas au bulletin dans l'ordre de leur inscription dans l'acte de présentation, mais par ordre alphabétique.

ART. 3.

Pour les élections législatives, en cas d'élections sans lutte, les candidats suppléants sont déclarés être premier, deuxième, troisième suppléant, etc., dans l'ordre de leur inscription dans l'acte de présentation.

ART. 4.

Bij de parlamentsverkiezingen kan de kiezer slechts een geldige stem uitbrengen door te stemmen in het vakje naast de naam van een kandidaat-lid en van een kandidaat-opvolger van dezelfde lijst, of door te stemmen voor een kandidaat-lid of kandidaat-opvolger van een lijst.

Bij de provincieraadsverkiezingen brengt de kiezer zijn stem uit in het vakje naast de naam van de kandidaat zijner keuze.

Het totaal der stemmen voor een lijst vormt het kiescijfer van die lijst.

De door een lijst verkregen zetels worden toegekend aan de kandidaten die het grootste aantal naamstemmen behaald hebben; bij staking van stemmen wordt de voorkeur gegeven aan de oudste kandidaten.

ART. 5.

Een koninklijk besluit brengt de bepalingen van het Kieswetboek en van de wet van 19 oktober 1921 tot inrichting van de provincieraadsverkiezingen in overeenstemming met de bovenstaande bepalingen.

ART. 4.

Aux élections législatives, l'électeur ne peut émettre valablement son suffrage qu'en votant dans la case placée à côté du nom d'un candidat titulaire et d'un candidat suppléant de la même liste, ou en votant pour un candidat titulaire ou suppléant d'une liste.

Aux élections provinciales, l'électeur marque son vote dans la case placée à côté du nom du candidat de son choix.

Le total des voix recueillies par une liste constitue le chiffre électoral de cette liste.

Les sièges obtenus par une liste sont attribués aux candidats qui ont obtenu le plus grand nombre de votes nominatifs; à parité de voix, la préférence est donnée aux candidats les plus âgés.

ART. 5.

Un arrêté royal coordonnera avec les dispositions ci-dessus, celles du Code électoral et de la loi du 19 octobre 1921 organique des élections provinciales.

J.-P. GILLET.

M.-Th. GODINACHE-LAMBERT.

F. BOEY.

J. DAEMS.

A. SNYERS d'ATTENHOVEN.

H. LAHAYE.